

## **Teologiska samtal mellan Finlands Adventkyrka och Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland**

**25–26.1.2024 i Tammerfors**

### **GEMENSAMT UTLÅTANDE**

Den första teologiska dialogen mellan Finlands Adventkyrka och Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland hölls i Tammerfors den 25–26 januari 2024. Samtalen inleddes på torsdagen i adventkyrkans lokaler i Tammerfors kristna skola. På kvällen hölls en ekumenisk kvällsgudstjänst i Tammerfors adventkyrka. Den andra dagen samlades delegaterna i biskopsgården i Tammerfors.

Ordförande för Finlands Adventkyrkas delegation var kyrkoledaren Aimo Helminen. Övriga medlemmar var Atte Helminen, Timo Flink, Ida Nab och Kaarina Villa. Delegationen för Evangelisk-lutherska kyrkan leddes av biskop Matti Repo. Övriga medlemmar var Tomi Karttunen (sekr.), Vilma Niemi och Kaisa Yrjölä.

### **Behandling av temat**

Temat för diskussionerna var vad vi i Finland kan säga om lutheraner och adventister tillsammans på basis av rapporten från 1998. Det här dokumentet är baserat på diskussioner som har förts på global nivå mellan Lutherska världsförbundet och Sjundedagsadventisterna. Under den första dagen höll ledande sakkunniga, docent Tomi Karttunen och kyrkoledaren Aimo Helminen inledningsanföranden.

I sin presentation gick **Tomi Karttunen** igenom adventisternas undervisning och andliga riktlinjer, så som de återfinns på deras webbsidor, utifrån ett lutherskt perspektiv. Han lyfte fram både gemensamma grundvalar och skillnader i lära samt centrala punkter i den kristna tron och rekommendationer för lutheraner och adventister enligt diskussionen på internationell nivå. Vi stärktes i övertygelsen om att vi har mycket gemensamt i tron på den treenige Guden och Herren Jesus Kristus. Till exempel är läran om rättfärdiggörelse genom tro, uppfattningen om frälsningen genom tron allena, genom nåden allena, endast för Kristi skull en del av det gemensamma kristna arvet, liksom betoningen av Bibelns auktoritet som den främsta vägledningen för tron. Det finns naturligtvis också olikheter i tolkningen av Bibeln och i tolkningstraditionen. På samma sätt finns det både gemensamma grundvalar och skillnader i synen på dopet, nattvarden, kyrkans ämbete och läran om kyrkan. Till exempel överensstämmer synen på dopet med de uppfattningar vi finner i lutherska diskussioner med andra samtalspartners som representerar baptistiska dopuppfattningar. Både lutheraner och adventister undervisar enligt Nya testamentet att dopet och tron hör ihop och att tron till sin natur är en Guds gåva.

En mer bokstavlig tolkning av Bibeln framträder till exempel i adventisternas tolkning av skapelseberättelsen och i synen på döden och eskatologin, den yttersta tidens händelser, även om vi överlag delar det gemensamma kristna trosarvet. Lutherska bekännelseskriterierna (CA 17) fördömande av doktrinen om tusenårsriket är inte tillämpligt på adventisternas tolkning av Johannes uppenbarelse kapitel 20–21.

Adventisterna uppskattar arvet från reformationen på 1500-talet och Martin Luther. Deras viktigaste ledare och inspiratör är Ellen G. White (1827–1915), också kallad profet, men även hennes skrifter bör enligt adventisterna bedömas och prövas utifrån Bibeln. Adventisterna definierar i sin trosbekännelse Bibeln som den Heliga Skrift, men de ser positivt på kyrkans tre gamla trosbekännelser och den kristuscentrerade treenighetstro som dessa representerar. Adventisterna använder inte trosbekännelserna liturgiskt, och det finns frågetecken kring vissa delar av bekännelserna.

**Aimo Helminen** konstaterade att i Finlands Adventkyrka värdesätter man den kristna tradition som har funnits i Finland. Särskilt uppskattar man evangelisk-lutherska kyrkans betydande inflytande på vårt folks historia och även i modern tid. Goda kontakter har systematiskt byggts upp både mellan kyrkoledarna och på olika platser lokalt. Gemensam bön och gemensamma diskussioner har nästan uteslutande varit positiva och ömsesidigt respektfulla. Samarbetet med olika kyrkor och kristna samfund har varit naturligt och nära under flera årtionden. Samarbetets former och intensitet har stärkts med tiden.

Helminen konstaterade att han kunde instämma i bedömningen som Karttunen presenterade i sin föreläsning, att det finns fler saker som förenar oss än vad som skiljer oss åt. Det har funnits skillnader i betoningar och även åsiktsskillnader kan skönjas, vilket säkert kommer att synas ännu mer när diskussionen fördjupas och går in på detaljer. Det viktigaste är dock att vi i många viktiga frågor delar arvet från Bibeln och reformationen. Adventkyrkan ser sig själv som en del av Kristi kyrkas stora kontinuitet, men söker också en relation till det som de uppfattar vara så nära som möjligt till det som Jesus gav sina lärjungar och som blev den apostoliska tron.

På grund av olika tolkningar av Bibeln har adventkyrkan försökt definiera trons grunder genom gemensamt accepterade doktriner som en kristuscentrerad förklaring av vad de tror. Definitionerna är emellertid inte huggna i sten, utan adventisterna anser att man måste vara redo att ta emot nytt ljus om den Helige Ande leder så. Även inom adventkyrkan finns det olika betoningar när det gäller tolkningen av vissa trossatser, även om man strävar efter större enhet i allmänhet, vilket anses bygga upp hela kyrkans enhet och stärka dess självförståelse och mission.

Helminen konstaterade att några intressanta diskussionsämnen för lutheraner och adventister i Finland kunde vara följande:

1. Reformationens arv i båda kyrkorna
2. Bibelns auktoritet i förhållande till tron
3. Hur blir människan frälst?
4. Guds bud och vilodagen
5. Bibelns eskatologi och tolkningsprinciper för Bibelns profetior

### **Uppfattningar om främjande av kristen enhet**

Biskop **Matti Repo** frågade i sin presentation om de finländska lutheranerna från sin majoritetsposition uppfattar andra kristna korrekt. Är det alltför lätt att vara nöjda med oss själva och tro att våra uppfattningar motsvarar verkligheten utanför vårt eget sammanhang?

Repo lyfte fram Evangelisk-lutherska kyrkans ekumeniska handlingsplan för perioden fram till 2026 *Öppna dörrar för enhet och gemenskap*, som är kopplad till kyrkans strategi. Där sägs bland annat: ”Genom att stärka kyrkans enhet och gemenskap stöder vi vår kyrkas missionsfokus och kyrkornas gemensamma vittnesbörd och tjänst. Ett viktigt led i detta är att beakta den rikedom, de resurser och det nätverk som de olika kristna traditionerna erbjuder när vi ska svara mot utmaningar som möter oss i det gemensamma uppdraget. Lutherdom och ekumenik hör ihop.” ”Tillsammans med andra kyrkor och genom att ta lärdom av varandra agerar vi så att var och en kan uppleva församlingsgemenskapen som en resurs och medlemskapet i kyrkan som betydelsefullt under hela sitt liv.”

Repo betonade att det grundläggande målet med ekumenisk verksamhet, Kristi kyrkas synliga enhet, inte innebär att kyrkorna smälter samman, utan att de olika traditionerna försonas på grundval av en gemensam tro och ett gemensamt uppdrag. Då kan olika traditioner bidra med sina egna insatser och allt bättre föra fram det apostoliska evangeliet tillsammans med andra. Vi kan ansluta oss till Karlsruhe-konferensens formulering från 2022: ”Vi kallar varandra att tillsammans förkunna den tro som vi delar, att Guds kärlek i Kristus verkligen leder våra kyrkor mot synlig enhet. Vi förbinder oss att stärka varandra i ett föränderligt lärjungaskap.”

Med adventisterna har lutheraner redan en andlig gemenskap, men samtidigt lär vi oss fortfarande känna varandra. Redan nu ser vi att vi har en gemensam tro på den treenige Guden och frälsningen endast av nåd genom tron på Kristus. Vi har på ett andligt sätt blivit en del av samma Kristi kropp, även om vi inte är medlemmar i samma historiskt organiserade kyrka. Vi skyndar inte på strävanden efter nattvardsgemenskap, men vi kan rekommendera olika former av lokalt samarbete, såsom evangelisations- eller diakoniprojekt.

**Atte Helminen** presenterade Finlands Adventkyrkas samarbetsrelationer. De är observatörer i Ekumeniska Rådet i Finland och deltar aktivt i dess verksamhet. I Finlands frikyrkliga råd har Finlands Adventkyrka varit medlem sedan 1993. Det finns samarbete med många lutherska församlingar exempelvis genom mediamission, alfakurser, gatuevangelisation, missionskaféer och gemensam bön, bibelstudiecirklar och andra ekumeniska evenemang. Lokalt förekommer också frukostmöten för pastorer. På vissa platser möjliggör samarbetet med andra församlingar också adventisternas verksamhet. I Vanda har adventkyrkan startat gemenskapen OIKOS, som har samlat unga vuxna från olika församlingar för att samarbeta. I Libelits är också kommunstyrelsen med i samarbetsmöten med olika församlingar. Det har funnits samarbete även när det gäller användning av lokaler, körverksamhet och välgörenhetsarbete. På vissa håll har samarbetet varit försiktigt på grund av den lokala kyrkoherdens linje.

Ur adventisternas perspektiv har erfarenheterna under årens lopp visat att samarbetet är fruktbart där pastorer och medarbetare från olika kyrkor känner varandra och lärt sig lita på varandra genom gemensam dialog och det gemensamma tänkande som uppstått. Det gemensamma tänkandet leder till förändring av kulturen och mod att gå utanför de traditionella reviren. Ekumenisk verksamhet är inte ett mål i sig, utan innebär att vi skördar frukter som vi som kyrkor tillsammans kan skapa i samhället för evangeliets skull. Vi måste öka våra kyrkors missionsaktivitet både tillsammans och var för sig. En del av detta är att stärka gemenskapen och kärleken till varandra. Vi behöver diskutera en förändring av verksamhetskulturen. Det behövs mod, tro och förtroende för att skapa förändring.

### **Rekommendationer från delegationen till de egna kyrkorna**

Från ett lutherskt perspektiv kan vi konstatera att vi genom åren har lärt känna adventisterna som bröder och systrar i Kristus Jesus, med vilka vi kan uppleva kristen gemenskap. Adventister är aktivt med i möten och kontakter mellan de kristna kyrkorna i Finland för att stärka gemenskapen, vittnesbördet och tjänandet. Vi som finländska lutheraner och adventister kan ansluta oss till rekommendationerna i den globala dialogen mellan Lutherska Världsförbundet och sjundedagsadventisterna år 1998 som vi har bekantat oss med och som på många sätt påminner om de samtal som lutherska kyrkan i Finland har fört med protestantiska kyrkor. På denna grund föreslår vi följande:

1. a. Lutheranerna bör inte betrakta sjundedagsadventisterna som en sekt utan som en frikyrka och en världsvid kristen gemenskap. Denna rekommendation grundar sig både på adventisternas uppfattning om dopet i den treenige Gudens namn, vilket för lutheraner innebär att dopet är giltigt, och på den gemensamma övertygelsen att ”trofasta kristna kan finnas även i andra kyrkor” (ALC-rapporten, sektion II, Ekklesiologi), en uppfattning som är överensstämmande med lutheranernas (CA VIII).

b. Vi har som lutheraner och adventister en bred enighet om att Bibeln är kristendomens högsta normativa grund och om Kristus som församlingens huvud. Bekännelseskriterierna är för lutheraner trosnormer (*norma normata*). På samma sätt representerar Ellen G. Whites skrifter för adventisterna en från Bibeln härledd auktoritet som bör prövas utifrån Bibeln.

2. Baserat på denna ömsesidiga förståelse uppmanar vi adventister och lutheraner att i sin offentliga undervisning och teologiska fostran presentera den andra trosgemenskapens syn på församlingens auktoritet på ett sätt som är sanningsenligt och utan polemik och som motsvarar deras egen uppfattning.

Det är viktigt att ge företräde åt Bibeln i predikan och att följa dess budskap i det dagliga livet. Vi anser att personligt bibelstudium är en viktig del av det kristna livet och uppmanar medlemmarna i våra församlingar att delta i gemensamma bibelstudier.

3. Vi rekommenderar att lutheraner och adventister uppmuntrar och vårdar en dialogisk kontakt för hela den kristna gemenskapens och mänsklighetens bästa. Några områden för samarbete där ett gemensamt vittnesbörd är möjligt kan nämnas:

- (a) mildrande av mänsklighetens lidande
- (b) projekt som främjar religionsfrihet
- (c) möten för kyrkans medarbetare
- (d) gemensam bön
- (e) bibelsällskapens verksamhet

4. Vi har redan ett gott samarbete inom Ekumeniska Rådet i Finland och vid årliga möten mellan representanter för kyrkostyrelsen, Finlands frikyrkliga råd och Frikyrklig samverkan. Vi rekommenderar att lutheraner och adventister utöver dessa möten vid behov samlas för bilaterala samtal där man undersöker ämnen av intresse för båda parter och när det är möjligt samarbetar även på lokal församlingsnivå. På många håll finns det redan ett gott samarbete vilket vi uppmuntrar till att man fortsätter och utvecklar.

5. Kyrkans missionsuppdrag är en grundläggande del av kyrkans väsen. Som lutheraner och adventister deltar vi i den treenige Gudens mission genom att förmedla evangeliet om Jesus Kristus i ord och handling, i tro och kärlek. Vårt mål bör vara att stärka våra kyrkors mission tillsammans och var för sig.

### **Fortsättning på diskussionen**

På basis av det goda inledande mötet och de förda diskussionerna konstaterades att diskussionerna bör fortsätta. Det beslöts att nästa möte ska hållas i början av 2026,

organiserat av lutheranerna, och därefter eventuellt vart tredje år. Temat för nästa möte blir ”eskatalogi och hermeneutiska tolkningsprinciper”.